

เสริมพลังประชาธิปไตย :
..... บทบาทของ
ซอฟต์พาวเวอร์
กับการมีส่วนร่วมของพลเมือง

Revitalizing Democracy:
Roles of Soft Power
and Citizen Engagement

การปาฐกถา

การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า
ครั้งที่ 25

การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 25 ประจำปี 2566 หัวข้อ “เสริมพลังประชาธิปไตย : บทบาทของซอฟต์พาวเวอร์กับการมีส่วนร่วมของพลเมือง (Revitalizing Democracy: Roles of Soft Power and Citizen Engagement)” ในวันที่ 3 - 4 พฤศจิกายน 2566 เวลา 08.30 - 16.00 น. มีการแสดงปาฐกถา ดังนี้

1. บทบาทของซอฟต์พาวเวอร์และการมีส่วนร่วมของพลเมือง: กรณีศึกษาประเทศฝรั่งเศส โดย Mr. Sylvain Bano ผู้อำนวยการสมาคมฝรั่งเศส กรุงเทพฯ
2. บทบาทของซอฟต์พาวเวอร์ (soft power) กับประชาธิปไตยไทย โดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ ราชบัณฑิต
3. ปาฐกถาปิดการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 25 โดย นายวิทวัส ชัยภาคภูมิ เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

Mr. Sylvain Bano

ผู้อำนวยการสมาคมฝรั่งเศส กรุงเทพฯ

Mr. Sylvain Bano

ผู้อำนวยการสมาคมฝรั่งเศส กรุงเทพฯ

บทบาทของซอฟต์แวร์และการมีส่วนร่วมของพลเมือง: กรณีศึกษาประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสเป็นหนึ่งในประเทศที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน และมีบทบาทโดดเด่นในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมาตั้งแต่ยุคชนเผ่า ยุคโรมัน จนถึงปัจจุบัน ตลอดช่วงระยะเวลาดังกล่าว ฝรั่งเศสยังเป็นหนึ่งในประเทศที่มีซอฟต์แวร์ที่โดดเด่นมากประเทศหนึ่ง ที่สามารถใช้ซอฟต์แวร์ในการสร้างสรรค์พลังอำนาจระหว่างประเทศผ่านเครื่องมืออันหลากหลาย เช่น ภาษา ศิลปะ และวัฒนธรรม โดยเปิดพื้นที่ให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นตัวแสดงที่เป็นรัฐและไม่ใช่อำนาจ ทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศ

การใช้ซอฟต์แวร์ของฝรั่งเศส เป็นการนำจุดแข็งของวัฒนธรรมฝรั่งเศสผ่านการนำเสนอประวัติศาสตร์ ภาษา และมรดกทางวัฒนธรรม มาพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าทางสังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดึงดูดความสนใจของผู้คนทั่วไป และได้ก่อให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจของฝรั่งเศสในทุกภาคส่วน ซึ่งซอฟต์แวร์นี้ได้สะท้อนออกมาในเรื่องของการท่องเที่ยว อาหาร การกิน วิถีชีวิต กีฬา สถาปัตยกรรม นโยบายต่างประเทศ บทบาทในองค์กรระหว่างประเทศ ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และบทบาทของฝรั่งเศสในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

สิ่งเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนให้เป็นซอฟต์แวร์ผ่านกระบวนการที่เป็นระบบและเป็นโครงสร้าง และมีองค์กรที่สนับสนุนซอฟต์แวร์อย่างเป็นระบบ ตัวอย่างเช่น Institute Française และ

Alliance Française โดย Alliance Française เป็นองค์กรที่มีรูปแบบที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมือง โดยโครงสร้างที่เป็นหน่วยงานอิสระที่ไม่แสวงหาผลกำไร มีระบบการบริหารที่เป็นประชาธิปไตย และทำงานร่วมกับองค์กรที่เป็นประชาธิปไตยในท้องถิ่น เช่น สถาบันปรีดี พนมยงค์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น โดย Alliance Française ได้สร้างระบบนิเวศของซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้อง เช่น การเผยแพร่ภาพยนตร์ การแสดง แฟชั่น การศึกษา ภาษา ห้างสมุด การแปล ธุรกิจ งานแสดงสินค้า และอาหาร เป็นต้น ระบบนิเวศเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการทำให้พลเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ Alliance Française ได้จัดขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคพลเมือง และทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมสัมผัสซอฟต์แวร์แบบประชาธิปไตยที่ Alliance Française ได้พยายามเผยแพร่

Alliance Française มุ่งเป้าหมายที่สำคัญในการเผยแพร่ซอฟต์แวร์ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมืองในอนาคตไว้ 3 ด้าน ได้แก่

1. การส่งเสริมศึกษาระดับสูง โดยตั้งเป้าหมายให้คนได้เข้าไปศึกษาในประเทศฝรั่งเศสมากขึ้น
2. การส่งเสริมการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการดำเนินนโยบายตาม Cop21 และข้อตกลงปารีส เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)
3. การส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ สิทธิของเพศที่หลากหลายและการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก

บทบาทของซอฟต์พาวเวอร์ (soft power) กับประชาธิปไตยไทย

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (ราชบัณฑิต)

การปาฐกถาครั้งนี้ได้นำเสนอตัวอย่างกิจกรรมในอดีตของไทยมาเรียบเรียงในเชิงประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่ เพื่อให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของไทยในการรักษาเอกราช ปกป้องอธิปไตยและความเป็นชาติด้วยซอฟต์พาวเวอร์หรือพลังโน้มน้าวใจในมิติต่าง ๆ ซึ่งมีอย่างน้อย 7 ด้าน ได้แก่

1. ซอฟต์พาวเวอร์กับมรดกประชาธิปไตยของไทย
2. ซอฟต์พาวเวอร์กับการรักษาอธิปไตย
3. ซอฟต์พาวเวอร์กับการเสริมสร้างความเป็นอารยประเทศ
4. ซอฟต์พาวเวอร์กับการพัฒนาคุณภาพประชาชน
5. ซอฟต์พาวเวอร์กับการทดลองระบอบประชาธิปไตย
6. ซอฟต์พาวเวอร์กับการต่อต้านระบอบเผด็จการ
7. ซอฟต์พาวเวอร์กับการกำหนดนโยบายรัฐบาล

ซอฟต์พาวเวอร์กับมรดกประชาธิปไตยของไทย แสดงให้เห็นจากการสังคายนาพระไตรปิฎก การอุปสมบท การกรานกฐิน การปกครองเวียงเป็กสา และการประชุมอเนกนิกรสโมสรสมมต **ซอฟต์พาวเวอร์กับการรักษาอธิปไตย** ของไทยสะท้อนผ่านการส่งราชทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีและการเสด็จเยือนต่างประเทศของพระมหากษัตริย์ **ซอฟต์พาวเวอร์กับการเสริมสร้างความเป็นอารยประเทศ** สะท้อนผ่านการสร้างภาพลักษณ์ของราชอาณาจักรสยามในสมัยรัชกาลที่ 4 หลายเรื่องเพื่อแสดงถึงความเป็นอารยประเทศ อาทิ การพัฒนาสิ่งพิมพ์ โทรเลข ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม นาฏกรรม การทหาร และการคมนาคม ตลอดจนธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติ การร่วมงาน International World Expo การตั้งทะเบียนราษฎรและการตั้งนามสกุล

เป็นต้น **ซอฟต์พาวเวอร์กับการพัฒนาคุณภาพประชาชน** เป็นเรื่องที่สำคัญของไทยให้ความสำคัญอย่างยาวนานสะท้อนผ่านการเลิกไพร่ทาส การเลิกบ่อนเบี้ย การส่งเสริมการศึกษา สถานพยาบาล การตั้งธนาคารออมสิน การส่งเสริมสิทธิสตรีและคนกลุ่มต่าง ๆ รวมไปถึงการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เป็นต้น **ซอฟต์พาวเวอร์กับการทดลองระบอบประชาธิปไตย** แสดงให้เห็นจากการตั้งรัฐมนตรีสภา การทดลองการปกครองตนเองแบบเทศบาล และการทดลองการปกครองตนเองแบบประชาธิปไตย เป็นต้น **ซอฟต์พาวเวอร์กับการต่อต้านระบอบเผด็จการ** สะท้อนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การแสดงวีรกรรมศาสตร์ การแสดงละครร่วมสมัย การประชุมทางวิชาการ และการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ และ**ซอฟต์พาวเวอร์กับการกำหนดนโยบายรัฐบาล** ในการขับเคลื่อนประเทศผ่านกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การยอมรับความแตกต่างหลากหลาย ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ซีรีส์วาย (Series Y) ที่ประสบความสำเร็จอย่างมากในระดับชาติและนานาชาติ เป็นต้น

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ กล่าวทิ้งท้ายโดยสรุปว่า “ซอฟต์พาวเวอร์เป็นอำนาจที่นุ่มนวล เป็นอำนาจที่โน้มน้าวใจที่จะดึงให้ผู้คนมาเห็นชอบ ชื่นชม ปฏิบัติคล้ายตาม และนำไปเผยแพร่ต่อประเทศไทยมีความพร้อมที่จะนำซอฟต์พาวเวอร์มาใช้เพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย เพราะได้มีการพัฒนาอธิปไตย ความเป็นประเทศ ความเป็นประชาชน และการปกครองด้วยตนเอง แม้ว่าการพัฒนาประชาธิปไตยยังไม่สมบูรณ์หรือยังไม่ถึงเป้าหมาย เรายังคงไปต่одด้วยกัน”

ปาฐกถาปิดการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 25 นายวิฑูรย์ ชัยภาคภูมิ เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

โดยสรุปแล้ว การพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า ไม่อาจอาศัยการดำเนินงานของสถาบันทางการเมือง และข้าราชการเพียงลำพัง แต่ต้องจับมือกันระหว่างภาครัฐ และภาคประชาชน ในฐานะพลเมืองผู้ที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศ สถาบันพระปกเกล้าตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองให้แก่ประชาชนทุกระดับเนื่องด้วยพลเมืองคือกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนซอฟต์แวร์พาวเวอร์ให้เกิดพลัง โดยตั้งต้นจากทุนทางสังคมที่พวกเขาถืออยู่มาอย่างช้านาน จึงเป็นการดีที่ประเทศไทยมีการตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ ซอฟต์แวร์พาวเวอร์แห่งชาติ เพื่อเสริมประสิทธิภาพการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลด้วยซอฟต์แวร์พาวเวอร์ขึ้น ซึ่งจะช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตและประชาธิปไตยได้อย่างเป็นรูปธรรม

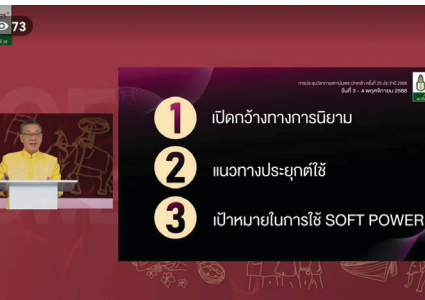
การประชุมวิชาการทั้ง 2 วันแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีทุนทางสังคมซึ่งเป็นซอฟต์แวร์พาวเวอร์

มากมายที่ล้วนแล้วแต่สามารถนำมาปรับใช้เป็นการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาประเทศได้ โดยซอฟต์แวร์พาวเวอร์จะมีพลังได้จะต้องมีคุณลักษณะอย่างน้อย 4 ประการ คือ

1. **ความเรียบง่าย (S: Simple)** ซึ่งนับเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยดึงดูดให้ผู้คนสามารถปฏิบัติตามได้โดยสมัครใจ
2. **มีเป้าหมายการขับเคลื่อนเพื่อสาธารณะประโยชน์ที่ชัดเจน (O: Objective)**
3. **พลังความเชื่อและศรัทธา (F: Faith)**
4. **ความร่วมมือและอดทนต่อเนื่อง (T: Together & Tolerance)** ของทุกฝ่ายในการร่วมแรงร่วมใจกันขับเคลื่อนกิจกรรมด้วยซอฟต์แวร์พาวเวอร์

ในระยะยาว ปัจจัยทั้ง 4 ข้อนี้เมื่อรวมกันเข้าจึงทำให้เกิด “ซอฟต์แวร์พาวเวอร์” เป็นพลังสร้างสรรค์เพื่อสรรค์สร้างการเปลี่ยนแปลง

การผลักดันให้ซอฟต์แวร์พาวเวอร์เกิดพลัง จำเป็นต้องมีการส่งเสริมให้เกิดการศึกษาซอฟต์แวร์พาวเวอร์ในเชิงวิชาการและเชิงนโยบายอย่างลึกซึ้งต่อเนื่อง **ประการแรก** ต้องเปิดกว้างเรื่องคำนิยามของซอฟต์แวร์พาวเวอร์ **ประการที่สอง** ประยุกต์ใช้ซอฟต์แวร์พาวเวอร์โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และ**ประการที่สาม** ต้องสร้างให้ประชาชนตระหนักในศักยภาพที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงจากจุดเล็กๆ โดยเริ่มต้นจากตนเอง กล่าวโดยสรุป พลังของซอฟต์แวร์พาวเวอร์จะเกิดขึ้นได้ต้องมี 3 องค์ประกอบประสานกัน คือ **ซอฟต์แวร์พาวเวอร์ สำนึกความเป็นพลเมือง และประชาธิปไตย**

วันเวลา | 3 พฤศจิกายน 2566 เวลา 08.30 – 16.30 น.
จัดโดย | สถาบันพระปกเกล้า
สถานที่ | ออนไลน์
ผู้สรุป | นางสาวนัชชาภัทร อมรกุล วิชาการผู้อำนวยการวิทยาลัยการเมืองการปกครอง
 นางสาว วิลาวัลย์ หงส์สนธิ์ นวัตกรรมผู้อำนวยการ วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น
 นางสาว จารุวรรณ แก้วมะโน นวัตกรรมผู้อำนวยการ วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น
 นางสาววัญญา คงเดชา นวัตกรรม ผู้อำนวยการ สำนักนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย
ผู้ออกแบบ | นายรัชชต์ลล รัตนวิเชียร

☎ 02-141-9558
🌐 www.kpi.ac.th

KPI-brief

LINE Official
สำนักส่งเสริมวิชาการสุกรม